

- Organizations in Sweden 2005-2012*. Stockholm: Ivory Tower Publishers [in English].
19. Solvell, O. (2008). *Clusters: balancing evolutionary and constructing forces*. Stockholm: Ivory Tower Publishing [in English].
 20. Swann, G., & Prevezer, M. (1996). A comparison of the dynamics of industrial clustering in computing and biotechnology. *Research Policy*, Vol. 25, issue 7, 1139-1157 [in English].
 21. World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2016-2017. (n.d.). *weforum.org*. Retrieved from http://www.weforum.org/reports/global*competitiveness*report*2016*2017 [in English].
 22. World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2011– 2012. (n.d.). *weforum.org*. Retrieved from http://www.weforum.org/reports/global*competitiveness*report*2011*2012 [in English].

Anna Levchenko, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Пона Тсаренко, Postgraduate

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Foreign Experience of Clusters' Functioning and Ways of Its Using in Ukraine

The paper is defined the necessity of forming cluster structures for economy's competitiveness as the main component of sustainable development of economy and its national security.

The various scientific approaches to the definition of essence 'cluster' and factors of forming of this phenomenon are described. It is noted that the basis of any cluster is the balance between two types of factors: evolutionary and constructive. The experience of functioning of clusters in different foreign countries is reviewed and summarized. The most well-known clusters of the world are represented. The dynamics of the subindex "State of cluster development" of the Global Competitiveness Index of the countries of the world and Ukraine are analyzed. The state of forming and functioning of clusters in Ukraine is considered.

The focus is on the fact that the cluster approach to the economy makes it possible to identify the needs of business, and education and the state meet these needs. The main obstacles of cluster's forming at the current stage of the innovation model of the economies of the countries of the world are given.

cluster, cluster structures, factor of cluster's forming, state of cluster development

Одержано (Received) 17.05.2017

Прорецензовано (Reviewed) 24.05.2017

Прийнято до друку (Approved) 29.05.2017

УДК 339.54:004

С.А. Попель, канд. екон. наук

*Науково-дослідний центр митної справи Науково-дослідного інституту фіскальної політики
Університету державної фіскальної служби України, м. Хмельницький, Україна*

Інформаційні термінали як елемент інформаційної взаємодії митниць та громадян

У статті обґрунтовано необхідність удосконалення інформаційної взаємодії митниць та громадян з питань державної митної справи в умовах перетворення ДФС України від фіскального органу до сервісної служби. Охарактеризовано електронні способи інформування громадян митними адміністраціями. Визначено, що одним із найбільш перспективних способів інформування громадян про митні правила та порядок виконання митних формальностей є використання інформаційних терміналів. Досліджено основні завдання та переваги використання інформаційних терміналів, а також їх різновиди.
інформування з питань державної митної справи, інформаційна взаємодія, способи інформування, інформаційні термінали

С.А. Попель, канд. екон. наук

*Научно-исследовательский центр таможенного дела Научно-исследовательского института
фискальной политики Университета государственной фискальной службы Украины, г. Хмельницкий,
Украина*

Информационные терминалы как элемент информационного взаимодействия таможи и граждан

© С.А. Попель, 2017

В статті обоснована необхідність совершенствования інформаційного взаємодіяння таможні і громадян по вопросам государственного таможенного дела в условиях преобразования ДФС України от фискального органа в сервисную службу. Охарактеризованы электронные способы информирования граждан таможенными администрациями. Определено, что одним из наиболее перспективных способов информирования граждан о таможенных правилах и порядке выполнения таможенных формальностей является использование информационных терминалов. Исследованы основные задачи и преимущества использования информационных терминалов, а также их разновидности.

інформирование по вопросам государственного таможенного дела, інформаційне взаємодіяння, способи інформирования, інформаційні термінали

Постановка проблеми. В умовах посилення інтеграційних процесів, збільшення товарообороту й пасажиропотоків між країнами та зростання обсягів зовнішньоекономічних операцій стрімко зростають і обсяги митної інформації. У зв'язку з цим, всі напрями діяльності митних адміністрацій пов'язані із великими масивами інформації. Зокрема, одним із таких видів діяльності є інформування громадян щодо чинних митних правил та порядку виконання митних формальностей із метою дотримання вимог законодавства з питань державної митної справи.

Інформування митними адміністраціями громадян – це надання інформації про митні правила та виконання митних формальностей зацікавленим особам у встановленому законом порядку.

Сьогодні проблемними, у практичній площині, є аспекти, що стосуються інформування громадян про особливості переміщення транспортних засобів, допустимі обсяги продуктів харчування, лікарських засобів, валюти, цінностей, товарів з урахуванням цілей щодо їхнього переміщення та особливостей оподаткування. Крім того, поза увагою залишаються й питання врегулювання специфіки перевезення вантажів транзитними пасажирами, членами екіпажів транспортних засобів міжнародного сполучення, громадянами з іншим статусом перебування на території країни тощо.

Саме тому, детальне вивчення проблематики та виявлення напрямків та способів удосконалення інформаційної взаємодії митниць та громадян з питань державної митної справи є перспективних напрямком досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням питань, пов'язаних з налагодженням комунікативних зв'язків між органами державної влади та громадянами присвячені праці багатьох вітчизняних науковців, зокрема: А.В. Халецький розглядав взаємовідносини органів державної влади з громадськістю в умовах виникнення кризових явищ [7]; О.Г. Кучабський та О.А. Бажинова аналізували механізми комунікації влади та громадськості [2]; І.М. Олійченко, М.Ю. Дітковська та Ю.Д. Юрченко досліджували особливості налагодження зв'язків із громадськістю в системі державного управління, як фактора публічності влади [5].

Проте, сьогодні залишається ще багато дискусійних питань щодо інформування митними адміністраціями громадян з питань державної митної справи, зокрема, практично не знайшли наукового обґрунтування питання, особливостей використання інформаційних терміналів (кіосків) у сфері митних правовідносин.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей використання інформаційних терміналів з метою інформування митними адміністраціями громадян з питань державної митної справи.

Виклад основного матеріалу. Оперативне інформування громадськості про актуальні питання діяльності митних органів, особливості пропуску товарів, що переміщуються (пересилаються) громадянами через митний кордон України, надання якісної інформації з проблемних аспектів адміністрування податків та зборів, підвищення ступеня довіри платників податків до діяльності митного відомства –

залишаються одними із найважливіших завдань у практичній роботі митних адміністрацій.

Особливо актуальним питання інформування громадян є на шляху перетворення ДФС України від фіскального органу до сервісної служби, адже надання якісних інформаційних послуг громадянам дозволить суттєво підвищити якість митних сервісів та наблизить діяльність вітчизняних митниць ДФС до міжнародного рівня.

Ефективність інформування громадян значною мірою залежить від способів та технічних засобів за допомогою яких воно здійснюється. Варто зауважити, що в різних країнах митні органи використовуються різні способи передавання інформації, які залежать від стану інформаційних технологій і засобів зв'язку, обсягів фінансування та рівня розвитку митної адміністрації. Усі наявні види інформування громадян щодо чинних митних правил та порядку виконання митних формальностей можна залежно від способів передавання інформації можна розділити на три групи, а саме: усні; письмові; електронні.

В епоху стрімкого розвитку комп'ютерних технологій, особливо поширеним є використання електронних способів інформування громадян. Зокрема, до електронних засобів комунікацій між митними адміністраціями та громадянами варто віднести представлені на рис. 1.

Про те, на особливу увагу заслуговують інформаційні термінали, оскільки, вони є одним із найбільш перспективних способів інформування громадян про митні правила та порядок виконання митних формальностей.

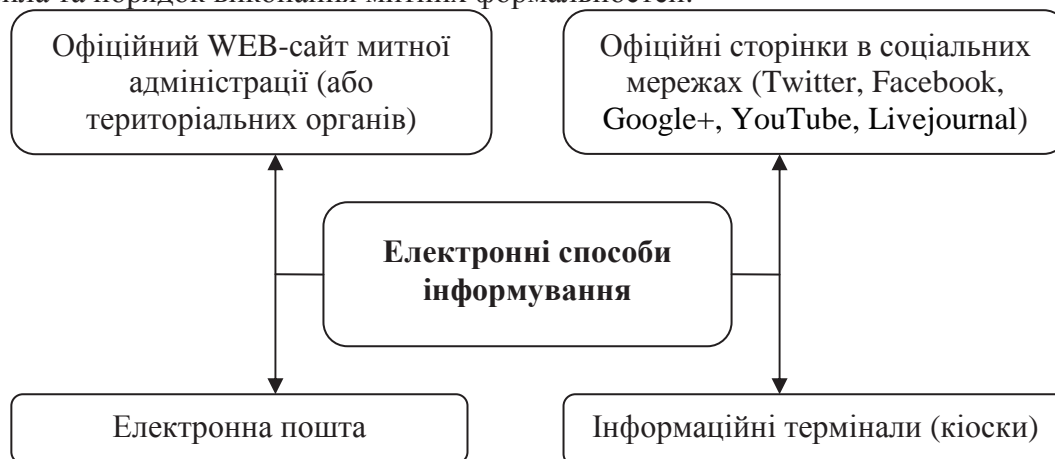

Рисунок 1 – Електронні способи інформування громадян з питань державної митної справи
Джерело: розроблено автором.

Інформаційний термінал (кіоск) – це інноваційний засіб інформування громадян, який призначений для надання довідкової інформації щодо актуальних питань митної справи.

Основним завданням функціонування інформаційних терміналів є:

- підвищення рівня інформованості громадян з питань державної митної справи;
- підвищення зручності використання громадянами митних інформаційних ресурсів;
- спрощення доступу громадян до інформації, що підлягає розкриттю;
- розширення складу інформації, що надається державними інформаційними ресурсами громадянам;
- інтеграція інформації, що міститься на різних державних інформаційних ресурсах.

Перевагами інформаційних терміналів у порівнянні з іншими способами інформування є: простота і практичність використання; можливість представляти

достовірну інформацію в доступній, наочній формі, у тому числі на іноземних мовах; зменшення ступеня участі митного інспектора в повсякденному консультуванні фізичних осіб з питань проходження митного контролю, а тому зниження трудомісткості виконуваних ним операцій; наявність додаткових сервісів: валютного калькулятора, швидкого доступу до нормативно-правовим актам; низька вартість обслуговування інформаційної системи [1].

Інформаційні термінали бувають двох типів: віртуальний інформаційний термінал та автоматизований апаратний комплекс (розміщений у місцях розташування митних органів).

Віртуальні інформаційні термінали розміщуються на WEB-сайтах митної адміністрації або її територіальних органів. Користувачі інтернету можуть отримати детальну інформацію про проходження митного контролю, у тому числі з використанням системи зеленого й червоного коридорів, дізнатися норми і правила провезення звичайних і специфічних товарів (ліків, культурних цінностей, тварин і рослин, зброї тощо). Крім того, у віртуальному інформаційному терміналі можна знайти адреси й телефони митних органів, відомості про порядок оскарження рішень, дій (бездіяльності) митників, про кримінальну та адміністративну відповідальність за порушення митного законодавства, посилання на інші сайти митних органів [3].

Автоматизовані апаратні комплекси зазвичай розміщуються в місцях розташування митних органів. Зазначені інформаційні термінали оснащені дисплеєм із сенсорним екраном, і призначені для надання довідкової інформації. Його основні функції - ознайомлення з нормативно-правовими актами митного та іншого законодавства, правилами переміщення осіб і товарів через митний кордон, типовими документами і бланками, надання інформації про графік роботи митного органу [4].

Інформація може виводитися на екран кіоску і у деяких випадках додатково друкуватися на принтері. Інформаційні кіоски можуть працювати автономно або підключатися до комп'ютерної мережі органу доходів і зборів. При автономній роботі оновлення інформації можна виконувати через GSM-канал або через мережу інтернет.

Крім того, досить часто інформаційні термінали використовують з іншими цілями, наприклад, в Україні такі пристрої використовують для введення декларантами в автоматизовану систему митного оформлення електронних копій вантажних митних декларацій на паперовому носії або електронних копій декларацій митної вартості з використанням знімних носіїв інформації та фіксування дати й часу їх подання.

Відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 631 «Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа» інформаційний термінал - програмно-технічний модуль, за допомогою якого декларантом або уповноваженою ним особою здійснюється самостійне фіксування в електронній системі митного оформлення факту і часу подачі органу доходів і зборів митної декларації або документа, який відповідно до законодавства її замінює, та документів, необхідних для митного оформлення, на паперовому носії [6].

Також, відповідно до цього наказу інформаційні термінали виконують такі функції:

- перевірка носія електронної інформації на наявність вірусів;
- вибір необхідного файла з носія електронної інформації;
- формато-логічний контроль ЕК МД (електронна копія митної декларації на паперовому носії) та ЕК ДМВ (електронна копія декларації митної вартості на паперовому носії) та відображення списку помилок на екрані монітора;

- передавання ЕК МД та ЕК ДМВ до АСМО (втоматизована система митного оформлення) для здійснення в установленому порядку митних формальностей;
- формування списку ЕК МД, уведених до інформаційного терміналу протягом поточної робочої зміни;
- друк та видача декларанту квитанції із зазначенням відомостей про дату та час введення ЕК МД до інформаційного терміналу, порядкового номера введеної ЕК МД у списку, сформованому протягом поточної робочої зміни, довідкового номера, прізвища та ініціалів особи, якою заповнено МД, номерів граф ЕК МД та/або ЕК ДМВ, у заповненні яких виявлено помилки за результатами формато-логічного контролю, дати й часу друку та захисного коду;
- зберігання в окремій базі ПМО (підрозділ митного оформлення органу доходів і зборів) усіх ЕК МД та ЕК ДМВ, введених до інформаційного терміналу, та відомостей про видані квитанції;
- формування та передавання до ЄАІС (єдина автоматизована інформаційна система органів доходів і зборів України) органів доходів і зборів України відповідних звітів за заданий період;
- ознайомлення декларантів з довідковою інформацією.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити висновок про те, що використання електронних способів інформування громадян з питань державної митної справи сьогодні є одним із найбільш доступних і перспективних способів поширення інформації. Серед різноманітності електронних способів інформування громадян, варто зазначити спосіб, який передбачає використання інформаційних терміналів. Використання такого способу комунікацій допомагає удосконалити інформаційну взаємодію митниць ДФС та громадян в контексті переміщення (пересилання) ними товарів через митний кордон України. При цьому, наявність значно кількості невизначеностей та проблемних питань, що стосуються особливостей використання інформаційних терміналів у сфері інформування громадян з питань державної митної справи, спричиняє необхідність проведення подальших досліджень у даному напрямку.

Список літератури

1. Гамидуллаев С.Н. Информационное обеспечение лиц, следующих через границу России, сведениями об актах таможенного законодательства и иных правовых актов [Текст] / Отчет о НИР. Исп. Крицкий С.П., Кнышов А.В., Минервина Н.С., РТА. – Ростов-на-Дону, 2010.
2. Кучабський О. Г. Механізми комунікації влади та громадськості в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / О. Г. Кучабський, О. А. Бажинова // Публічне управління: теорія та практика. – 2012. – № 4 (12). – С. 196–201. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2012-4/doc/4/06.pdf>.
3. Начал работу виртуальный информационный киоск, который поможет гражданам ознакомиться с таможенными правилами не выходя из дома [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://yutu.customs.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=17980
4. Информационные сенсорные технологии [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.odintouch.ru/o-kompanii/novosti-otrasli/informacionnyie-tamozhennyie-terminalyi-yuga-rossii-zagovoryat-na-pyati-yazykax.html>
5. Олійченко І. М. Зв'язки з громадськістю в системі державного управління як фактор публічності влади [Електронний ресурс] / І. М. Олійченко, М.Ю. Дітковська, Ю.Д. Юрченко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2015. – № 1. – С. 198–204. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2015_1_30.
6. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України від 30 травня 2012 р. № 631]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12/page?text=%F2%E5%F0%EC%B3%ED%E0%EB>.

7. Халецький А. В. Зв'язки органів державної влади з громадськістю: інформаційна взаємодія [Електронний ресурс] / А. В. Халецький // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012. – № 12. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=547>.

References

1. Gamidullaev, S.N. (2010). Informacionnoe obespechenie lic, sledujushhih cherez granicu Rossii, svedenijami ob aktah tamozhennogo zakonodatel'stva i inyh pravovyh aktov [Information support of persons crossing the Russian border, information on acts of customs legislation and other legal acts]. *Otchet o NIR – Research report* [in Russian].
2. Kuchabs'kyu, O. H. (2012). Mekhanizmy komunikatsiyi vlady ta hromads'kosti v umovakh hlobalizatsiyi [Mechanisms of communication and public authorities in the context of globalization] *Publichne upravlinnya: teoriya ta praktyka – Public Administration: Theory and Practice*, 4 (12), 196–201. Retrieved from <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2012-4/doc/4/06.pdf> [in Ukrainian].
3. Nachal rabotu virtual'nyj informacionnyj kiosk, kotoryj pomozhet grazhdanam oznakomit'sja s tamozhennymi pravilami ne vyhodja iz doma [A virtual information kiosk has been launched that will help citizens familiarize themselves with customs rules without leaving their homes]. (2017). *utu.customs.ru*. Retrieved from http://yutu.customs.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=17980 [in Russian].
4. Informacionnye sensornye tehnologii [Information Sensor Technologies]. (2017). *www.odintouch.ru*. Retrieved from <http://www.odintouch.ru/o-kompanii/novosti-otrasli/informacionnyie-tamozhennye-terminalnyi-yuga-rossii-zagovoryat-na-pyati-yazykax.html> [in Russian].
5. Oliychenko, I. M. (2015). Zv'yazky z hromads'kisty v systemi derzhavnoho upravlinnya yak faktor publichnosti vlady [Public relations in public administration as a factor publicity power] *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnya – Problems and Perspectives of Economics and Management*, 1, 198-204. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2015_1_30 [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia Poriadku vykonання mytnykh formalnostei pry zdiisnenni mytnoho oformlennia tovariv iz zastosuvanniam mytnoi deklaratsii na blanku yedynoho administratyvnoho dokumenta [On approval of the performance of customs formalities in the implementation of the customs clearance of goods using the customs declaration form a single administrative document]. (2017). *rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12/page?text=%F2%E5%F0%EC%B3%ED%E0%EB> [in Ukrainian].
7. Khalets'kyu, A. V. (2012). Zv'yazky orhaniv derzhavnoyi vlady z hromads'kisty: informatsiyina vzayemodiya [Connections by public authorities and the public, information interaction] *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok – Public administration, improvement and development*, 12. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=547>. [in Ukrainian].

Sergiy Popel, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Customs Research Center of the Research Institute for State Fiscal Policy of Fiscal Service University of Ukraine, Khmelnytsky, Ukraine

The Information Terminals as Part of Information Exchange Between Customs and Citizens

The purpose of the article is to study the characteristics of the use of information terminals to inform the customs administrations of citizens on state customs.

In the article substantiates the need for improved information exchange and customs of citizens on state customs in terms of the transformation of Ukraine from the DFS fiscal authority customer service. The electronic means of informing citizens customs administrations. It was determined that one of the most promising ways to inform citizens about the rules and customs procedure of customs formalities is to use information terminals. The basic objectives and benefits of the use of information terminals, and their varieties.

Use of information terminals to help improve customs information interaction DFS and citizens in the context of the movement (transfer) their goods through the customs border of Ukraine.

informing the public on customs, information interaction, ways of informing, information terminals

Одержано (Received) 25.04.2017

Прорецензовано (Reviewed) 25.05.2017

Прийнято до друку (Approved) 29.05.2017